

Erdész-vadászok Ausztriában

Az Országos Erdészeti Egyesület Vadgazdálkodási Szakosztályának tagjaival – mintegy negyvenen – az ausztriai Eckartsauba látogatunk április első felében. Közülünk sokan igen hosszú utat tettek meg: volt, aki ötszáz kilométert is autózott Magyarországra éppen átellenes csücskéből, hogy reggel nyolcra az immár „légies” határ melletti gyülekezőhelyre, a Grenzlandhof foga-dóba érhesse. Innen a házigazdát képviselő, magyarul is beszélő Christian Luppert felvezetésével indult tovább a konvojunk.

Burgenlandi nyúl-bőség

Útközben igazi meglepetést okozott Burgenland hihetetlen mezeinyúl-bősége: olyan félhektáros vetést is láthatunk, amelyiken tizenöt tapsifülest sikerült megszámolni! Fácán is volt szépen, sőt, egy helyen a löherében fogoly nyújtotta a nyakát.

Burgenlandot az elmúlt évtizedek fenőtelepítései miatt „gyantaország” csúfolják az osztrákok. A kisparcellás agrárgazdálkodás jellemezte Fertő-tó környéki rész azonban – ahol a klíma az örökzöldek számára nem a legkedvezőbb – nyúlban-fácánban bővelkedő, igazi vadász-Kánaán! Akárhogyan is van, a sógorok tudnak valamit az apróvadról.

A Lajtán átkelve Alsó-Ausztriában – elhagyva a történelmi Magyarországot – egy csapásra vége lett a látványos nyúl-bőségnek. Valószínűleg arrafelé már más vadgazdálkodási módszereket alkalmaznak.

Nemzeti park az erdőgazdaságban – történelmi központtal

Eckartsau innen már nincs messze, de oda tartva át kell kelni a Duna bal partjára. Több ágra szakadva, erdős szigetet kerülgetve, homokzátonyokat építve hömpölyög a híd alatt a folyam. Ottjártunkkor békésnek tűnt, de az Alpokban eredő mellékfolyóinak nagy részét felvette már erre a szakaszra érve. Nem ritkák az áradások – amint később megtudtuk, hat méteres vízszintingadozás is előfordulhat.

Eckartsau mellett, a falu Duna felé eső szélén, gyönyörű park közepén áll a Habsburgok egykori vadászkastélya, ma az Osztrák Államerdészeti (Österreichische Bundesforste AG), benne a Donau-Auen Nemzeti Park központja.

(Ausztriában az erdős nemzeti parkok nem önálló szervezetek, jellemzően az állami erdészeti társaságok működtetik és kezelik őket.)

A Habsburgok egykori kastélyának kapujában a nemzeti park igazgatója, *Gottfried Pausch* fogadta a magyarországi vendégeket. Bemutatta munkatársait, *Gernott Pichler*, *Ernst Meyer* és *Erich Weger* urakat. Röviden szólt a hely szerepéről a magyar történelemben: 1918. november 13-án IV. Károly itt írta alá azon nyilatkozatot, amelyikben lemondott a magyar államügyek intézéséről. A nyilatkozat másolata a kastélyban külön íróasztalt kapott.

Az igazsághoz tartozik, hogy akkor még a magyar határ – mivel Burgenland osztrák tartományként nem létezett – lényegesen közelebb esett, mint manapság... A történelmünkben „Eckartsau-i nyilatkozatként” ismert esemény után pár nappal a szép, barokk épület a korabeli Osztrák Köztársaság tulajdonába került, majd pár hónap múlva a volt uralgó innen indult svájci száműzetésébe.

Nem ok nélkül vadászkastély Eckartsau, itt szinte minden a vadásatról szól, a freskótól a szarvasagancs csillárig, a falakon látható, zömmel az Osztrák-Magyar Monarchia területén zsákmányolt trófeáktól a kiállított étkezés faragott szalvétagyűrűjéig... Ma az épület egyes helyiségeit magánszemélyek és szervezetek is bérelhetik rendezvények céljára.

A fogadás és köszöntés után a kastély patinás könyvtárában, a nemzeti park részletes bemutatása következett. Amint megtudtuk, mintegy 36 kilométer hosszúságban és átlagosan másfél kilométer szélességben nyúlik el Bécs-től az osztrák-szlovák határig, területe

9300 hektár. Évente egymillió körül alakul a látogatók száma, többségük kutyasétáltató, kocogó, kerékpározó, kiránduló ember, nagyobb részük a közeli Bécsből.

(A nemzeti park mintegy negyede az osztrák főváros közigazgatási területére esik, másik negyede magán-, fele pedig állami tulajdon.)

A nemzeti park létrejöttét érdekes módon egy vízerőmű építése körül kibontakozott, nemzetközivé terebélyesedett eseménysorozat váltotta ki. Talán még itthon is sokan emlékeznek arra, hogy 1984-ben a Hainburg közelébe tervezett létesítmény elleni társadalmi tiltakozás szinte maga után vont a bős-nagymarosi vízlépcső megépítésének megkezdését és a körülötte kialakult vitát...

A hainburgi erőmű ötletének elvetése után, egy kilenc évig tartó folyamat eredményeképpen, 1996-ban alapították meg a Donau-Auen Nemzeti Parkot. A környékbeliek a korlátozó intézkedések miatt kezdetben tiltakoztak ellene, de időközben megtapasztalták az előnyeit is, ami elsősorban az idegenforgalom élénkülésében váltható aprópenzre.

Erdészet, vadászat, erdei iskola

A terület erdőgazdálkodása a nemzeti parkká alakulás óta „takaréklángon” működik. A korábbi huszonnyolcezer köbméterrel szemben, csupán mintegy évi kétezer köbméter fát termelnek a kilencezer hektáron. Az erdőfelújítás a korábban keletkezett kötelezettség „kifuttatásáról” szól.

A vadgazdálkodást a Lajtán túl „vadvilág-menedzselésnek” nevezik – ha csak a mezei nyulak példáját nézzük,

akkor mindegy, mi a neve, ügyesen csinálják – az üzemtervezés pedig Ausztriában is tízéves ciklus alapján működik. A nemzeti park vadgazdálkodását elsősorban a látogatókhoz kellett igazítani. Bécs közelsége miatt igen nagy a terület zavarása, az élőhelyeket utak, vasutak szabdalják, a vad maga váltóit nem tudja következetesen használni. Amint egy előadásból megtudtuk, ma már a vonalas létesítmények kivitelezésénél külön a vadnak szánt, ún. zöld hidak építésével próbálják az évszázados váltókat megtartani. Ennek vizsgálatára megkezdték a gímszarvasok telemetriás jelölését: a nyakra erősített rádióadó közvetíti a vad helyzetét, aminek alapján meghatározható az egész éves mozgáskörzete. (A jelölt bikák közül kettő áttévedt Szlovákiába, ahol valószínűleg „golyó általi baleset” érte őket...)

A célok között szerepel a korábbi főváltók helyreállítása is, a vérfrissítés lehetőségeinek javítására. Az eredmények között hangzott el, hogy az őshonos, veszélyeztetett állatfajok közül a rétisas három-négy éve újra fészkel a területen. Régen azonban nem lehetett ritka, hiszen a feljegyzések szerint Rudolf trónörökös 1887-ben, egyetlen nap alatt 30 példányt (!) lőtt belőlük...

A nemzeti parkban a növény- és az állatvilág megóvása azonos jelentőségű, egyenrangú ökológiai elemként kezelik a kettőt. Száz bekerített kontrollterületet kialakítva vizsgálják, hogyan terheli a környezetet a vadállomány, s ennek alapján állapítják meg az éves kilövési terveket is. Szinte csak a fiatal korosztályból lövik a szarvasbikát is, az őzet is - a szabályozás során elsősorban a tarvad létszámát igyekeznek apasztani. Nem lövik a területen a rókát, a borzot, récefajokat, a fácánt sem. Ezek a földekre kiváltnak szintén a környező vadászársaságok zsákmányát gyarapítják, akárcsak a nagyvadfajok.

A vadbetegségek közül a sertéspestis és az amerikai óriás májmételey fertőzése érinti érzékenyen a területet. Utóbbi köztes gazdáit, az iszapcsigák ugyanis

áradáskor igen könnyen kikerülnek a vadnak táplálékot szolgáltató rétek fűvére. Ezért igyekeznek megkeresni a csigapopuláció gócpontjait, s azokon – például erdősítéssel – lehetetlenné tenni számukra az életfeltételeket. Ez persze nem jelent végleges megoldást. A vad gyógyszerzése, mivel a park területén nincs mesterséges vadetetés, komoly nehézségekbe ütközik.

A személyzet úgynevezett „profi lesvadászatot” folytat a parkban: szorók hiányában a váltókon igyekeznek terütekre hozni a „létszámfeletti” vadat. Az állomány nagyságát a Duna tavaszi áradása eléggé erőteljesen szabályozza, általában a szaporulat fele odavész ilyenkor.

A nemzeti park kezelésében lévő hullámtérben évente legfeljebb két vadászatot tartanak, ezeken 40–50 puskás vesz részt a környező vadászársaságok földtulajdonos tagjai közül – hiszen ők viselik a mezőgazdasági vadkár zömét. Ahhoz, hogy valaki részt vehessen egy ilyen vadászaton, évente egy igen magas követelményeket támaztó vadászvizsgát kell letennie - bizonyítva kiváló lökészségét –, majd az erdősszel a terepen, háromszori kimenetellel a gyakorlati ismereteit, végül pedig elméleti felkészültségét. A vadászok így is megtiszteltetésnek veszik, ha részt vehetnek a nemzeti park úgynevezett leshajtásain, amelyek lassan, megfontoltan vezetett terelések.

A nehéz vizsgát körülbelül száz földtulajdonos teszi le, közülük pedig sorolják a szerencsés résztvevőket. Ezen a terelővadászaton csak a környékbeliek juthatnak lehetőséghez,

más – akármennyi pénze is legyen – nem teheti!

Érdekes módon az elejtett vad trófeáját közcélokra használják fel, kastélyokat díszítenek velük, vagy iskolákba kerülnek szemléltető eszköznek.

A közösen elfogyasztott kiváló ebéd módot adott a közvetlen ismerkedésre: kedves házigazdánk végiglátogatta az asztalokat, és – mindenkiel külön elbeszélgetve – tájékozódott a magyar erdő-és vadgazdálkodás viszonyairól. *Törzsök Gyula* közvetítésével sor kerülhetett az osztrák kollégák magyarországi viszont-meghívására is.

Ebéd után a kastély régi gazdasági épületeit tekinthették meg a vendégek: ezeket erdei iskolává és laboratórium-má – irigylésre méltó minőségű eszközökkel és nagy mennyiségű szemléltető anyaggal – alakították át, elsősorban bécsi és a főváros környékén élő gyerekek számára. Évente átlagosan ezren töltenek itt – fejenként 200 euróért – pár napot. A szállást az udvaron felvert sátrakban oldják meg.

A szakmai program a nemzeti parkot a négy évszak változásai szerint bemutatja, lebilincselő képsorok vetítésével ért véget.

A program zárásaként rögtönzött szakosztályülésen új tagok felvételére is sor került. Egyhangú szavazással szakosztálytagnak választottuk: *Bajorbegyti Tündét*, a DALERD Zrt. fővadásztát és *Péntek Gyulát*, a Pilisi Parkerdő Zrt. fővadásztát. Gratulálunk!

Közös meggyőződésünk szerint ez a tanulmányút vendéglátók és vendégek között egy hasznos kapcsolat kezdetét jelentette.

Búcsúzás közben *Haraszti Gyula* tükár átadta az OEE Elnökségének üdvözlét, megköszönte a házigazdák vendéglátását, az alapos szervezést a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.-nek – kiemelten a fásasztó szaktolmácsolást is vállaló főszervezőnek, *Törzsök Gyula* fővadásztnak.

Kép és szöveg: **Faragó Zoltán**
újságíró